14. Арриги Дж. Долгий двадцатый век: Деньги, власть и истоки нашего времени / Дж. Арриги. [пер. с англ. А. Смирнова и Н. Эдельмана]. – М.: Издательский дом «Территория будущего», 2006. – 472 с.
15. Доклад о человеческом развитии 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будуще для всех. / Пер с англ..; ПРООН. – М., Издательство «Весь мир», 2011. – 188 с.
16. Marcuse H. Der eindimensionale Mensch. Studien zur Ideologie der fortschrittenen Industriegeselschafl / H. Marcuse. – Neuwied-Berlin, 1967. – 276 p.
17. Habermas J. Technik und Wissenshaft als „ideologie" / J.Habermas. – Frankfurt am Main, 1980. – 169 s.
18. Политика в сфере занятости во имя социальной справедливости и справедливой глобализации. Доклад о периодически обсуждаемых вопросах по проблемам занятости, 99-я сессия международной конференции труда (2010). – Международное бюро труда, Швейцария, 2010. – 185 с.
19. Новіков В. Подолання надмірної нерівності – пріоритет соціальної політики / В. Новіков // Україна: аспекти праці. – 2013. - № 1. – С. 3 – 7.

УДК 330.341.42

Г.Б.Крушніцька, к.е.н.,
Чернівецька філія МАУП,
м Чернівці

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Визначено сутність й охарактеризовано основні теоретичні положення інформаційного суспільства та його особливості.

Определена сущность и дана характеристика основным теоретическим положениям информационного общества и его особенностям.

In the article the essence and describes the basic theoretical concepts of information society and its features are defined.

Ключові слова: інформація, знання, постіндустріальне суспільство, інформаційне суспільство.

В економічній науці, після того як відомий економіст минулого Ж.Б.Сей (1767-1832) визначив три основні фактори виробництва, традиційно вважалося, що ріст економіки залежить саме від цих трьох основних факторів: землі та інших природних ресурсів, капіталу і праці. Дж.Б.Кларк (1842-1924) додав до цього переліку четвертий фактор – підприємницькі здібності. У другій половині ХХ ст. у результаті значних трансформацій, що призвели до формувань постіндустріальних суспільств, до попередніх факторів додався новий – інформація, оскільки все більш відчутною ставала необхідність у використанні такого фактору. Причому, мова йде про інформацію всіх видів: науково-технічну, економічну, фінансову, звітну, статистичну і т. ін. Це обумовлено тим, що визначальний вектор економічної конкуренції змістився у сферу конкурентних переваг, які базуються на науково-технічних досягненнях та інноваціях, що сприяло підвищенню попиту на знання, знаннєміcткі технології й продукти, зростання взаємозв'язку між ринками капіталів і новими технологіями. У зв'язку з цим, перед Україною постає завдання швидкого переходу до якісно нового, заснованого на знаннях, наукових досягненнях, інформації етапу розвитку економіки.

У сучасних умовах ріст економіки визначальною мірою залежить від використання знань та інформації, що визначають інноваційний розвиток і науково-технічний прогрес (НТП). Інформаційно-інноваційний фактор обумовлює близько 85% приросту ВВП США та інших розвинутих країн. Чим більше розвинута країна, тим сильніше використовується в її розвитку інформаційний

фактор і навпаки. Таким чином, ефективність інформаційної діяльності й використання інформаційного фактора визначає успішність економіки тієї чи іншої країни [1, с.148]. Звідси можна зробити висновок, що розвиток інформаційного фактора спричиняє виникненню «цифрового розриву» між інформаційно-розвиненими й інформаційно-нерозвиненими країнами.

Враховуючи цей факт, слід зазначити, що в економічній науці протягом останніх десятиліть виділився новий напрям досліджень, що акцентує увагу на осмисленні ролі інформації в соціально-економічних процесах. Розвиток досліджень у рамках даного напряму привів до появи теорії інформаційного суспільства як особливого і принципово нового підходу до оцінки розвитку суспільних і господарсько-економічних відносин. У такому підході інформація бере на себе роль головного виробничого ресурсу, фактора економічного прогресу і стрижня громадської організації. У той же час, сучасний період переходу людства до інформаційної стадії розвитку ставить перед економічною наукою низку проблем. Найбільш важливими серед них є виявлення основних відмінних рис інформаційного етапу розвитку й оцінка ролі інформації в суспільстві.

Аналізу, оцінці та дослідженню різних аспектів інформації і знань присвячені наукові праці таких вітчизняних і закордонних вчених, як: Р.Абдєєв, Н.Апатова, Д.Белл, З.Бжезинський, Дж.Б'юкенен, Л.Вінарик, В.Геєць, Дж.Гелбрейт, Е.Денісон, П.Друкер, С.Дятлов, В.Іноземцев, М.Кастельс, Дж.Кейнс, П.Махлуп, Л.Мельник, І.Мелюхін, Р.Нижегородцев, І.Пенькова, Ж.Сапир, Дж.Стігліць, Н.Скрильнікова, В.Тарасевич, Г.Тарасенко, Е.Тоффлер, А.Урсул, Ф.Хайєк, А.Чухно, К.Шенон, Й.Шумпетер, А.Щедрін та інші.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, до цього часу не вироблено єдиної точки зору щодо визначення інформації в її першоджерелі, її особливостей і характеристик, методів її обчислення, обліку витрат і витрат на інформацію, вибору інструментів контролю і моніторингу інформаційних потоків, виявлення її безпосереднього впливу на соціально-економічні процеси. Актуальність дослідження даної проблеми обумовлена також тим, що інформація у своїх різноманітних проявах проникає в усі сфери життєдіяльності соціуму, викликаючи в них як тенденційні, так і резонансні явища. Отже, беручи до уваги дискусійність теоретичних положень і наявність різних точок зору щодо інформаційного суспільства, слід і надалі досліджувати особливості поширення й впливу інформації на соціально-економічну структуру сучасного суспільства і визначати його завдання в нових умовах.

Метою статті є теоретичне узагальнення підходів до інформаційного суспільства та його особливостей.

Узагальнення науково-теоретичних підходів до інформаційного суспільства показує, що процес становлення нової соціально-економічної теорії можна умовно поділити на два етапи: концепція постіндустріалізму й безпосередньо інформаціоналізму. Офіційно прийнято вважати, що сам термін «постіндустріальне суспільство» за змістом близький до сучасного й введений у науковий обіг в 1958 році американським соціологом Д.Рисменом [2]. Він ужив це поняття в назві статті, що забезпечило їй широкий розголос, виявивши тим самим розуміння

внутрішнього змісту теорії постіндустріального суспільства.

Аналогічні проблеми детально досліджував і американський соціолог Д.Белл [3], узагальнивши кілька ключових моментів: в економічній сфері відбувається перехід від товаровиробляючої до обслуговуючої економіки; розподіл населення залежно від роду занять, за яким перевага залишається за професійно-технічним класом; провідна суспільна роль належить теоретичному знанню як джерелу нововведень і політичних трансформацій; невідворотність контролю технології й технологічної оцінки; неминучість і необхідність створення нової «інтелектуальної технології» для забезпечення прийняття ефективних рішень.

Оскільки саме Д.Белл одним з перших виділив характерні ознаки інформаційного суспільства, то і сьогодні він вважається одним з основоположників концепції «інформаційного суспільства». Його визначення даного поняття характеризується історичністю свого підходу, за яким він визначає сутність нового соціуму через зміни, що відбуваються в суспільстві сьогодення, тим самим виділяючи й підкреслюючи саме ті ознаки, які будуть відрізняти «післяреволюційне» суспільство від нинішнього [4].

Подальші дослідження у цьому напрямі приводять до висновку, що авторство терміна «інформаційне суспільство» є досить суперечливим. Окремі дослідники вважають, що це поняття виникло в Японії, де відбувався значний технологічний розвиток, досліджений і відображений у наукових доповідях і звітах японському уряду професором Токійського технологічного інституту Ю.Хаяші, у яких і були окреслені контури інформаційного суспільства [5]. Інші дослідники вважають, що даний термін з'явився ще раніше, акцентуючи увагу на тому, що фактично одночасно з Ю.Хаяші [5] поняття «інформаційне суспільство» було введено в науковий обіг на початку 60-х рр. ХХ ст. Ф.Махлупом у США й Т.Умесао у Японії, поклавши тим самим початок теорії під такою назвою [6, с.53; 7, с.431].

Загалом, запропонована цими науковцями концепція інформаційного суспільства розкрила принципово важливу рису постіндустріального суспільства й збагатила його розуміння, відкрила властивості інформації і її зростаючу роль у житті суспільства. Проте вона ще не могла претендувати на всеохоплюючу характеристику нового соціуму. Тому певна група дослідників вважає її лише досить важливою складовою теорії постіндустріалізму [8].

Одну з теорій становлення інформаційного суспільства запропонував російський дослідник Р.Абдєєв [9], який розглядав еволюцію інформаційної структури людської цивілізації у вигляді спіралі, що звужується, зі змінним кроком, побудованої в тривимірному просторі ентропії в координатах інформації й із введенням параметрів часу й прогресу. Об'єктивними й безпосередніми передумовами його виникнення він вважав швидке зростання ролі інформаційних ресурсів і комунікацій у житті суспільства, що пов'язано з революцією в сфері інформаційних технологій. Наслідки цього різноманітні: від появи нових професій і серйозної зміни соціальної структури суспільства до виникнення нових стилів у міській архітектурі.

Проте, оскільки розвиток триває, то інформаційні потоки зростають, відкриваючи можливість відбору найціннішої інформації, здатної і далі

вдосконалювати й оптимізувати управління системою. Наступає явище насичення розмаїтістю. Виникає протиріччя між зрослим обсягом інформації й можливістю її використання. На цьому етапі істотно зростає значення впорядкування інформаційного господарства, від якого значною мірою залежить подальший прогрес даної структури. Одночасно створюються і передумови для переходу збільшеної кількості структурної інформації в нову якість. Такий перехід об'єктивно необхідний, тому що, досягши високого ступеня упорядкованості, інформаційна структура поступово вичерпує можливість і внутрішні ресурси для подальшого вдосконалювання. Діалектика процесів розвитку є такою, що недостатність і протиріччя будь-якої системи нижчого порядку вирішуються шляхом переходу до системи більш високого порядку, на наступний еквіпотенціальний рівень.

Отже, стосовно соціальної історії, природним результатом цього процесу мало б бути таке суспільство, інформаційна структура якого набула б можливості нагромадження на верхньому рівні практично необмеженого обсягу інформації в умовах усе більш зростаючих її потоків. Протиріччя між уже наявним високим рівнем структурної інформації, достатнім для підтримки існуючої архітектури системи й вхідних потоків інформації, що збільшуються, дозволять одержати широкі можливості для вдосконалення форм її розвитку. Саме таку суспільну систему Р.Абдєєв називає інформаційним суспільством. Властивостями й умовами його існування він називає зростання пріоритету загальнолюдських цінностей й ідеалів, природозбереження, перехід до безвідходних технологій, роззброєння й прагнення до миру між народами, засноване на розумінні неприпустимості воєн в умовах високоорганізованих і тендітних інфраструктур економіки й енергетики в електронно-ядерне століття, з одного боку, і величезної руйнівної потужності сучасної військової техніки – з іншого боку; інтеграція держав, їхньої економіки й культури, співробітництво народів в ім'я прогресу людства, збереження життя як вищої цінності. Безсумнівно, дані тенденції ще дуже далекі від свого повного втілення, і сам процес переходу до них, очевидно, буде тривалим і суперечливим. Так в узагальненому вигляді виглядає одна з найцікавіших концепцій інформаційного суспільства. Проте деякі її моменти, зрозуміло, можуть викликати певний сумнів.

Проте, як вже зазначалося, це не єдина спроба створення теорії інформаційного суспільства. Так, на початку останнього десятиліття минулого сторіччя російський філософ А.Ракітов, аналізуючи зростаючу роль і якість інформації в суспільстві, виділив такі необхідні елементи інформаційного соціуму: забезпечення можливості будь-якому індивідові, групі осіб, підприємству або організації незалежно від географічної точки і часу одержати на основі автоматизованого доступу й систем зв'язку інформацію й знання, які необхідні для їхньої життєдіяльності й вирішенні особистих і соціально значущих завдань; суспільна розробка, функціонування й доступність індивідові, групі або організації сучасних інформаційних технологій; розвинена інфраструктура, що забезпечує створення національних інформаційних ресурсів в обсязі, необхідному для підтримки постійно прискорюваного науково-технологічного й соціально-

історичного прогресу; наростаючий процес прискореної автоматизації й роботизації всіх сфер і областей виробництва й управління; радикальні зміни соціальних структур з наступним розширенням сфери інформаційної діяльності й послуг [10, с.103-108]. Таким чином, з одного боку, саме сфера послуг і доступ до інформації виступають ключовими аспектами становлення нового суспільства, а, з іншого боку, їх власний розвиток стає основою для оформлення нової теорії соціального прогресу.

Як показують дослідження, окремі науковці вважають, що постіндустріальний або інформаційний соціум складається, якщо прогрес суспільства перестає бути пов'язаним з епізодичними досягненнями експериментальної науки й базується на розвитку теоретичного знання [11, с. 32]. Інші вважають, що одним з головних критеріїв переходу суспільства до постіндустріального і далі – до інформаційної стадії розвитку може служити відсоток населення, зайнятого в сфері послуг, тобто зайнятість більше 50% його в цій сфері характеризує постіндустріальну фазу розвитку суспільства, а якщо більше 50% населення зайнято в сфері інформаційно-інтелектуальних послуг, то таке суспільство вже стало інформаційним. За даним критерієм США вступили в постіндустріальний період свого розвитку в 1956 році (штат Каліфорнія подолав цей рубіж ще в 1910 році), а інформаційним суспільством Америка стала ще в 1974 році [12, с.32].

Узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що загалом, незважаючи на певні розходження поглядів на визначення змісту поняття «інформаційне суспільство», науковці одностайні в тому, що поштовхом для формування й становлення новітньої цивілізації є розвиток техніки, насамперед, телекомунікаційної, інформаційної, комп'ютерів і мереж на їх основі та ін. Технологічний прогрес перетвориться в основу нового суспільства, що наочно демонструє приклад розвинених країн, де провідні вчені акцентують увагу на тім, що суспільство в нову епоху «стає електронним» [13, с.237].

В окремих дослідженнях інформаційного суспільства мова йде про настання цивілізації «третьої хвилі». Зокрема, один з перших і головних ідеологів інформаційного суспільства Е.Тоффлер, так і не пропонуючи однозначного визначення цивілізації «третьої хвилі», через всі свої наукові здобутки проводить думку про її принципово відмінний характер – новий кодекс спілкування й поведінки, який виводить людство за межі концентрації сили, засобів і влади [14]. Також досить популярною серед дослідників є точка зору про нерозривний зв'язок формування нового суспільства й розвитку комунікаційних мереж. Серед наукових доктрин на перше місце виходять концепції «суспільства мережевого інтелекту» (Тапскотт), суспільства із властивим йому мережевим характером майбутніх соціальних структур (Кастельс) та ін. Суспільство в даних концепціях виступає як стійка мережа, павутина (схожа на Інтернет з технологічної точки зору) інформаційних зв'язків і взаємодій, причому таку структуру здобувають всі рівні соціальної організації.

Відомий соціолог М.Кастельс відзначає, що «глобальні мережі інструментального обміну селективно підключають або відключають індивідів, групи, райони й навіть країни, відповідно їх значущості, для виконання цілей, які

обробляються в мережі, у безперервному потоці стратегічних рішень» [15, с.57]. У такій інтерпретації становлення суспільства нового типу здобуває глобальний характер, зачіпаючи всі без винятку країни й соціуми. Але положення й статус цих дійових суб'єктів буде залежати від них, від їхньої політики й потенціалу, а також ступеня входження в світогосподарські процеси.

Загалом, проведений аналіз сучасних науково-теоретичних концепцій щодо інформаційного суспільства продемонстрував, що докладний розгляд їх всіх досить складний. Проте можна виділити загальні для них положення. По-перше, у новому суспільстві основним фактором його розвитку визнаються наука й знання, що описують інформаційні процеси, а також розвиток утворення й комп'ютеризації як головних засобів реалізації такої програми. По-друге, передбачається створення глобальної інформаційної системи – простору, що охоплює виробництво, побут, освіту, охорону здоров'я, дозвілля й інші сфери життя людей. Основним видом діяльності в такому суспільстві має стати створення й обробка інформації. При цьому роль традиційного промислового й сільськогосподарського виробництва, як вважають прихильники даної теорії, буде знижуватися, у той час як інформація може стати потенційно невичерпним і найважливішим ресурсом людства. На думку Д.Белла, має здійснитися перехід від індустріального до сервісного суспільства, що повинен супроводжуватися розвитком наукомістких, «інтелектуальних» технологій і системного аналізу. По-третє, локальні історії націй повинні злитися в єдину, глобальну історію людства, що буде супроводжуватися формуванням загальнопланетарної цивілізації, взаємопроникненням і взаємозбагаченням культур. Така точка зору відома за назвою «теорії кінця історії». По-четверте, сама держава в новій цивілізації має змінитися. До звичайних галузей влади повинні додатися ще дві: влада інформації й влада інтелекту, причому останні повинні пронизувати все суспільство. Тут влада інформації означає свободу слова, гласність, достатність загальнодоступних джерел інформації й має реалізуватися, зокрема, через системи супутникового телебачення й глобальні комп'ютерні мережі. Влада інтелекту реалізується твердим відбором у керівні ланки всіх рівнів найбільш підготовлених, компетентних фахівців у всіх сферах: законодавчої, виконавчої, судової й інформаційної. Проте, як свідчить реальність, інформаційне суспільство, створюване сьогодні, не схоже на запропоновані моделі, які багато в чому залишилися гарною утопією.

Проведене дослідження теоретичних підходів до визначення інформаційного суспільства дає можливість зробити висновок про те, що інформаційне суспільство має три основні характеристики. По-перше, інформація використовується організаціями як економічний ресурс у зростаючих масштабах з метою підвищення ефективності, стимулювання інновації, зміцнення конкурентоспроможності. По-друге, інформація стає предметом масового споживання населення. По-третє, відбувається інтенсивне формування інформаційного сектора економіки, що зростає більш швидкими темпами, ніж інші галузі. Причому рух до інформаційного суспільства – це загальна тенденція для розвинених країн і країн, що розвиваються. Водночас, становлення

інформаційного суспільства обумовлено двома взаємозалежними причинами: довгостроковими тенденціями економічного розвитку й технологічним прогресом.

Викладеними вище кардинальними змінами супроводжується і становлення нової світової економіки, чіткого визначення якої ще не вироблено. Але більшість дослідників сходяться на тому, що стрижнем і рушійною силою нової світової економіки є саме інформаційні технології. Сьогодні вона одержує назву «інформаціональної», яку ввів М.Кастельс. Він підкреслив, що «специфікою інформаціонального способу розвитку є вплив знання на саме знання як головного джерела продуктивності», що "полягає в технології генерування знань, обробці інформації й символічної комунікації" [15, с.27]. Це означає, що економіка в нових умовах не тільки зосереджується на виробництві й поширенні інформації, а й сама перебуває під впливом цих технологій.

В умовах інформаційного суспільства підприємства все більше спеціалізуються й диференціюються – кожна господарсько-економічна одиниця зайнята там, де вона найбільш ефективна. У той же час, виходячи із залежності підприємств від технологій, матеріалів, продуктів інших структур і необхідності оперативного реагування на вимоги ринку, ці підприємства включаються в глобальну інформаційну інфраструктуру, де надають інформацію про себе й одержують відповідну інформацію щодо інших. У цьому процесі на перший план виходять технології телекомунікацій, що забезпечують оперативний зв'язок між горизонтальними й вертикальними структурами нової економіки. Сучасні підприємства просто не можуть ефективно й рентабельно працювати без застосування нових технологій у своїй діяльності. А це, у свою чергу, вимагає відповідних знань від працівників, для яких головним принципом професійного росту й адекватного використання своїх інтелектуальних ресурсів стає принцип «освіта протягом всього життя». З іншого боку, нові технології не тільки потребують від людини певних навичок і знань та постійного їх відновлення, але відкривають «нові можливості в плані якості професійного життя» [13, с.357], тобто створюють сприятливі, з погляду змісту й часу, умови для оптимального процесу відновлення професійних знань. Людина стає суб'єктом економіки нового типу, і відтепер все залежить тільки від її пріоритетів, поставлених цілей і цінностей. Нова економіка зростає на професійних людських якостях й опосередковано спрямована на людське самовдосконалення, необхідне як людині, так і економіці (суспільству).

Протягом останніх десятиліть до теми інформаційного суспільства неодноразово зверталися й вітчизняні вчені, які, досліджуючи інформаційну економіку, також дають різні визначення, котрі, проте, містять деякі схожі положення.

Зокрема, С.Мочерний вважав, що «інформаційна економіка – це характеристика сучасної економіки з погляду речовинного змісту, у якій відбувається розширення інформаційної технології в сфері матеріального й нематеріального виробництва, перетворення інформації в один з найважливіших факторів соціально-економічного прогресу суспільства й окремої особистості. В інформаційній економіці (ІЕ) переважає виробництво й споживання не

матеріальних благ, а інформаційних і духовних цінностей, а її інтегруючим показником є рівень інформатизації. Матеріальна основа такої економіки – виробництво інформаційного устаткування: електронного (масове виробництво) і використання комп'ютерних систем, машинних банків, мікропроцесорів, телекомунікаційної й побутової електроніки. В інформаційній економіці нерозривно пов'язані розвиток інформаційних машин і систем зв'язку, що дає можливість комплексного надання послуг. В інформаційній економіці інтелектуально насиченою буде робоча сила, зросте інформатизація праці, а її учасниками стануть висококваліфіковані працівники. Це явище стане одним із найбільш вагомих факторів росту вартості робочої сили й заробітної плати» [16]. Зважаючи на дане визначення, можна зробити висновок про те, що основою інформаційної економіки є знання й розвиток технологій.

У своїх наукових дослідженнях аналогічної точки зору дотримується й А.Чухно, вважаючи, що «у новому суспільстві головною формою багатства стає багатство людської особистості, зростання її інтелектуального потенціалу, що визначають розвиток економіки й суспільства» [17, с.42], і відповідний етап розвитку економічної системи можливо визначити на базі технології, тому що "в її основі лежить певний спосіб виробництва, насамперед інформаційно-інтелектуальні технології, знання", але поряд із цим система заснована «на загальнолюдських цінностях, що створює всі умови для всебічного розвитку людини» [17, с.43].

Розробка науковцями концепції суспільства нового типу разом із розвитком новітніх інформаційних і комунікаційних технологій спричинило більш уважний розгляд дослідниками інформації як фактора формування й становлення соціально-економічного майбутнього людства. Так чи інакше, сьогодні інформаційне суспільство – це соціологічна й економічна концепція, яка припускає, що головним фактором розвитку суспільного виробництва є різного роду інформація. Подальше наповнення змістом поняття інформаційного суспільства доцільно здійснити в рамках розгляду концепцій і програм реалізації інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Мовсесян А.Г. Мировая экономика: Учебник / А.Г.Мовсесян, С.Б.Огнивцев. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 656 с.
2. Reiesman D. Leisure and Work in Post-Industrial Society / Larrabee E., Meyersohn R. (Eds.). Mass Leibure. Ylencoe (III), 1958. - 63-385.
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования: Пер. с англ. /Д.Белл. – М.: Academia, 1999. – 956 с.
4. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Д.Белл //Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К.:Либідь, 1996. - С. 194-251.
5. Алексеева И. Ю. Возникновение идеологии информационного общества [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iis.ru/events/19981130/alexeeva.ru.html.
6. Machlup F. Production and Distribution of Knowledge in the United States. Princeton, 1962.
7. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society. – Wash.: World Future Soc., 1983. – XIV. – 673 p.
8. Чухно А. Теорія постіндустріального суспільства як глобальна методологічна парадигма [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.soskin.kiev.ua /cgi/ post.cgi?al=1&ch=2&d=2&y=2001&num=11-12&lnk=on&fl=20011190
9. Абдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации/ Р.Ф.Абдеев. – М.: ВЛАДОС, 1994. – 339 с.
10. Ракитов А.И Философия компьютерной революции/ А.И.Ракитов. – М.: Политиздат, 1991. – 243 с.

11. Иноземцев В.Л. Технологический прогресс и социальная поляризация в XXI столетии/ В.Л.Иноземцев //Полис.– 2000 г. – № 6.– С. 28-39.
12. Bill Gates. Tech in a time of trouble. THE WORLD IN 2002.
13. Тапскотт Д. Электронно-цифровое общество: Пер. с англ./ Д.Тапскотт. – К.: "INT- пресс"; Изд-во – М.: "Рефл-бук", 1999. – 403 с.
14. Тоффлер Е. Третя хвиля / Пер. з англ. А. Євси / Е.Тоффлер. – К.: Всесвіт, 2000. – 453 с.
15. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура : Пер. с англ. под науч. ред. О.Шкаратана / М.Кастельс. – М.: Изд. ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
16. Економічний енциклопедичний словник : у 2-х т. Т. 2. О-Я / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій ; за ред. С. В. Мочерного. - Львів : Світ, 2006. - 568 с.
17. Чухно А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика і їх значення для України / А.Чухно. – К.: Логос, 2003 – 631 с.

УДК 336.748.12

П.Ю.Родіонов,
Національний авіаційний університет,
м. Київ

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Розглядається поняття інформації, її значення та роль в економіці. Дається визначення економічної інформації, аналізуються знання як продуктивна сила та розглядаються типи знань. Розглянуто інформаційні революції та їх вплив на розвиток суспільства. Показано вплив інформації на розвиток економіки та зміну ролі інформації у контексті розвитку суспільства.

Рассматривается понятие информации, ее значение и роль в экономике. Дается определение экономической информации, анализируются знания как производительная сила и рассматриваются типы знаний. Рассмотрены информационные революции и их влияние на развитие общества. Показано влияние информации на развитие экономики и изменение роли информации в контексте развития экономики.

We consider the concept of information, its importance and role in the economy. Defines economic information, analyzes knowledge as a productive force, and discusses types of knowledge. Considered the information revolution and its impact on society. The influence of information on the economy and the changing role of information in the context of economic development.

Ключові слова: інформація, економічна інформація, знання, інформаційна революція, інформаційне суспільство.

Активне запровадження інформаційних процесів та технологій в економічну діяльність суспільства потребує детального та всебічного аналізу такого поняття, як інформація.

Інформація є важливою категорією для багатьох наук, зокрема таких як кібернетика, соціологія, психологія, філософія, економіка та інших. Це зумовлює велике розмаїття визначень даного поняття залежно від контексту, у якому воно вживається.

Дослідженнями у даному напрямку займались такі вчені, як Д.Белл, В.Л.Іноземцев, Л.Г.Мельник, Е.Тоффлер, А.А.Чухно. У своїх роботах вони розглядали еволюцію суспільства та економіки, зокрема роль інформації та пов'язаних з нею технологій у розвитку суспільства.

Проте необхідно зазначити, що на даний час вплив інформації на економіку є недостатньо вивченим та потребує особливої уваги. Адже суб'єкти господарської діяльності, зокрема наукоємні підприємства, що працюють у галузі цивільної авіації, потребують більш повних та об'єктивних даних про інформацію та знання, а отже і про управління ними у своїй діяльності.